

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยมีแนวนโยบายที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองโดยขจัดปัญหาอาชญากรรมให้หมดสิ้นไป โดยมอบหมายภารกิจในเรื่องนี้ไว้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกของรัฐ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน เป็นข้าราชการประเภทหนึ่ง ที่นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม ตำรวจเป็นเจ้าของพนักงานในกระบวนการยุติธรรมของรัฐหน่วยแรกที่เข้าสัมผัสกับประชาชน ถือเป็นเจ้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าสัมพันธ์กับประชาชนทุกระดับตลอดเวลาเป็นหน่วยงานเดียวในสังคมที่ถืออาวุธในการปฏิบัติหน้าที่การงานในยามที่บ้านเมืองสุขสงบ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวเนื่องกับการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ซึ่งมีความเป็นอยู่ มีความรู้สึกนึกคิดต่างกันไปตามสถานภาพการประกอบอาชีพในวิถีชีวิตประจำวัน หรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งกันเป็นธรรมดาปกติวิสัย นับว่าเป็นภารกิจที่ต่อเนื่องเหนื่อยยาก ตรากตรำตลอดเวลา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นภัยที่ใกล้ตัวและนับได้ว่าเป็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศ โดยหลายปีที่ผ่านมาสถิติการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่ามีการเกิดอาชญากรรมและการก่อการร้ายแทบไม่เว้นแต่ละวันโดยปัญหาที่สำคัญ เช่น ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันที่กลุ่มคนร้ายได้เปลี่ยนจากการฆ่าตัดคอชาวบ้านมาเป็นฆ่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือวางระเบิดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตายหมู่ ซึ่งหนึ่งในนั้นได้รวมถึง ร้อยตำรวจตรี กฤตติกุล บุญลือ เพื่อนนักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 44 ของผู้ศึกษาที่ได้เสียสละชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ยังสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในวันที่ 20 มิถุนายน 2551, ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราหรือเรื่องเกี่ยวกับเพศนั้นส่งผลกระทบต่อในเรื่องของภาพลักษณ์ สถาบันครอบครัวก็ดูหดหู่ไม่น่าปลอดภัย เช่น ปู่ข่มขืนหลาน พ่อเลี้ยงข่มขืนลูก เป็นต้น แต่ตอนนี้ก็มักจะมีรูปแบบใหม่ ๆ ของการก่ออาชญากรรม คือ การฆ่าตำรวจ เนื่องจากคนร้ายจะพกอาวุธแทบทั้งสิ้นและจะยิงต่อสู้เมื่อคิดว่าตัวเองไปไม่รอด ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องระวังเป็นพิเศษ ซึ่งปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติแน่นอน

ส่วนปัญหาที่สถานีตำรวจทุกสถานีประสบอยู่ในเวลานี้คือการเพิ่มขึ้นของปริมาณคดีอาญา สาเหตุเนื่องมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในขณะที่ทรัพยากร เช่น ที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ และแหล่งน้ำธรรมชาติมีจำนวนลดลง การทำมาหากินมีความยากลำบากมากขึ้นต้องแก่งแย่งแข่งขันกัน ทำให้เกิดกรณีพิพาท ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ผู้คนเป็นจำนวนมากได้รับเอาความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างขาดความยั้งคิด ทำให้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เพราะได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ แม้ว่าบางอย่างจะไม่ใช่สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและมีราคาแพง เกิดความต้องการอย่างไร้ขอบเขต ส่งผลให้เกิดปัญหา รายได้ไม่พอกับรายจ่าย มีหนี้สินล้นพ้นตัว ในที่สุดก็กระทำความผิดคิดแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ ทั้งยังมีการเลียนแบบอาชญากรรมจากสื่อประเภทภาพยนตร์ วิทยุไอเทป และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ คดีฆ่าข่มขืน คดียาเสพติด และสารเสพติด ตลอดจนคดีอาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการละเมิดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ดังกล่าวเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุแห่งการเพิ่มขึ้นของปริมาณคดีทั้งสิ้น

ตารางที่ 1.1

สรุปสถิติคดี 5 กลุ่ม เปรียบเทียบ ปีงบประมาณ 2550 กับ 2551

ประเภทความผิด (คดีกลุ่ม 1-5)	ปีงบประมาณ 2550		ปีงบประมาณ 2551	
	เกิด	จับ	เกิด	จับ
1. คดีอุกฉกรรจ์	47	23	31	25
2. คดีชีวิต, ร่างกายฯ	135	42	122	80
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	653	230	312	231
4. คดีที่น่าสนใจ	359	44	139	45
5. คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย	2,411 (ผู้ต้องหา 5,600 คน)		3,229 (ผู้ต้องหา 6,467)	

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาของสังคมที่ทุกคนจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยกันแก้ไขและไม่ควรคิดอย่างยั้งที่จะคิดว่าเป็นภาระหน้าที่ของตำรวจฝ่ายเดียว เพราะการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ จะเกิดประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน หรือดำรงอยู่ในสังคมได้นานเท่าใด จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนที่อยู่ในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เนื่องจากว่าตำรวจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคมมิใช่หน่วยงานที่สามารถแยกตัวออกมาทำหน้าที่ได้อย่างโดดเดี่ยวและเป็นอิสระ

จากประชาชน ดังนั้น อำนาจหน้าที่และลักษณะของการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย โดยยึดหลักว่า “สมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาอาชญากรรมของประชาชนในชุมชนนั้น” เพราะถึงแม้ว่าจะสามารถจับกุมอาชญากรได้ในภายหลัง ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าเกิดความสงบสุขในสังคมหรือมีความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินได้อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีแนวความคิดที่จะเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อนำไปสู่หนทางที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างแท้จริง โดยมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีจากการปราบปราม และหันมาใช้ยุทธวิธี “การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือการเป็นหุ้นส่วนของประชาชนในการป้องกันการปราบปรามอาชญากรรม” โดยมุ่งเน้นมาตรการในการป้องกันเป็นหลัก แล้วใช้มาตรการในการปราบปรามเป็นส่วนสนับสนุน ซึ่งมาตรการในการป้องกันดังกล่าวนี้จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดนั้น จะมีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุเป้าหมายได้ดี ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนเป็นสำคัญ

ดังนั้นการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จึงเป็นเรื่องที่นำศึกษาวิจัย เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยกำหนดเป็นนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของตำรวจ อันจะนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมแก่องค์กรตำรวจในระดับสถานีตำรวจภูธรต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ในขณะนี้ ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่สถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร ตำแหน่งพนักงานสอบสวน มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญาและคดีจราจร ที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่ ตลอดจนอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการแจ้งความในเรื่องทั่วไปบนสถานีตำรวจ ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือร้อยละสอบสวนคดีนั้นจะต้องพบกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา จึงต้องให้บริการด้วยความเต็มใจ สะดวก รวดเร็ว และประทับใจประชาชนผู้มาใช้บริการ โดยเน้นการให้บริการแก่ประชาชนเป็นหลัก จากการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมา ผู้ศึกษาทราบว่าในปัจจุบันแนวโน้มของอาชญากรรมได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นและทวีความรุนแรงขึ้น ตามสภาพสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนด

นโยบายของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาครต่อประชาชน ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาต่อกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาจะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร โดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นิยามศัพท์ในการศึกษา

สถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร หมายถึง หน่วยงานในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร

ราษฎรอาสา หมายถึง ประชาชนที่ได้อาสาเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม หมายถึง การใช้มาตรการและวิธีการต่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้โดยง่าย และเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิดของคนร้าย หรือการเตรียมการเพื่อมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้น รวมถึงการใช้มาตรการระงับการกระทำผิดและการจับกุม หรือการควบคุมอาชญากร เพื่อป้องกันอาชญากรประกอบอาชญากรรมซ้ำอีกเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร หมายถึง เขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจ

เมืองสมุทรสาคร นอกเหนือจากเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรโคกขาม และสถานีตำรวจภูธร บางโพธิ์ ซึ่งอยู่ในเขตท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และยังหมายความรวมถึง เขตอำนาจ การสอบสวนตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

การมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม หมายถึง การที่ ราษฎรอาสาเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทุกขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำ และติดตามประเมินผล ในการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม โดยปราศจากการกำหนดจากภายนอกเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ของชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบปัจจัยการเข้ามามีมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในกิจกรรมการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม
2. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาต่อกิจกรรมในการป้องกันและ ปราบปรามอาชญากรรม
3. ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม